

Hatırlatma: İşbu bilgi notunda geçen kurum, işletme ve kişi adları hiçbir şekilde referans, reklam, tanıtım yahut ticari bir amaçla kullanılmamış olup; tümüyle kamuya açık web sitelerinden elde edilen bilgiler ışığında, uygulamadaki bilinirlikleri de gözetilerek konuyu örneklendirmek amacıyla kullanılmıştır. Bu çalışmada geçen hiçbir ibare, doğrudan hukuki tavsiye olarak nitelendirilemez.

Ekim 2025

Soru- Cevaplarla Dijital Varlıklara Miras Hukuku Bağlamında Bir Bakış*

***Avukat Ayşenur DEMİRTÜRK**

Günümüzde teknolojinin vardığı nokta, geleneksel anlamdaki mal varlığı algısını değiştirmiş ve “dijital mal varlığı” kavramını gündeme getirmiştir.

Özellikle son zamanlarda “YouTuber” olarak nitelenmeye başlanan insan sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Öte yandan “Facebook” veya “Instagram” hesapları üzerinden, bir meslek icra edercesine satış yaparak yahut genellikle takipçi sayısı fazla olanların kişisel sayfalarında reklamlar yaparak maddi kazanç elde etmeleri sıradan hale gelmiştir.¹ Bu anlamda dijital ve teknolojik varlıklar ve veriler, tıpkı taşınır veya taşınmaz mallar gibi bireyin hak ve tasarruf alanının bir parçası haline gelmiş, dolayısıyla da bu alanda da gerek dünyada gerekse ülkemizde dijital varlıkların hak sahipliği ve dijital varlıklar üzerindeki tasarruf yetkisinin kapsamına ilişkin ihtilaflar da ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin bireylerin sosyal medya hesapları, web siteleri, dijital paraları veya cüzdanları, e-posta hesapları gibi birçok kavram, “mülkiyet” kavramı içinde tartışılmaya başlanmış; bunun doğal bir sonucu olarak da miras hukuku açısından devredilebilir birer mal olup olmadıkları, terekeye dahil edilebilecekleri tartışılmaya başlanmıştır.

Dijital mal varlığı da gerekli şartların varlığında tıpkı maddi mal varlığı gibi miras hukukunun konusuna dahil olacak, mirasçılara intikal edebilecektir.

Henüz bu konuda ülkemiz ve dünyada yeterli sayıda yargı kararı bulunmasa da, mevcut geleneksel kanunların kıyas yoluyla yorumlanması yoluyla emsal nitelikte yargı kararları ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu kapsamda sosyal medya hesapları, e-posta içerikleri, kripto varlıklar, kullanıcı sözleşmeleri gibi pek çok varlık, dijital tereke içinde değerlendirilmektedir. Teknolojinin ilerleme hızı ve dijital varlıkların gitgide somut varlıkların yerini aldıkları düşünüldüğünde gerek ülkemizde gerekse dünyada bu varlıklar üzerinde tasarrufa ilişkin hususların kanunlar ile düzenleme altına alınması kaçınılmaz gözükmektedir. Söz konusu kanunlar düzenleninceye kadar yargı mercileri, bu konudaki ihtilafları klasik borç ve miras ilişkileri kapsamında, somut olayın özelliklerini gözeterek adilane bir çözüme ulaştırmaya çalışmalıdır.

Bu bilgi notunda, soru ve cevaplar marifetiyle dijital mirasın ne olduğu ve intikalinin şartları, mevcut kanunlar ve yargı kararları ışığında ele alınacaktır.

¹ Ölümünden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Hukuki Akıbeti, Yasemin MARAŞLI DİNÇ, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2019 (142).

1- Türk Hukukuna Göre “Tereke” Nedir?

Tereke, **ölen kişinin ölüm anında var olan mal varlığı, hak ve borçlarının tümüdür**. Klasik anlamda ölen kişinin mülkiyetinde olan gayrimenkuller, menkul mallar, para, tahvil, hisse senedi gibi tüm mal varlığı değerlerinin yanında hak ve alacaklar ve borçlar da tereke kapsamında değerlendirilir. Yalnız mevzuatta ayırık tutulan hallerde ve kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarda, ölen kişinin sahip olduğu hak terekeye dahil edilmez. Örneğin intifa hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olup; kişinin ölümüyle birlikte sona erer ve mirasçılara geçmez.

2- Türk Hukukuna Göre Miras Ne Zaman ve Ne Şekilde Mirasçılara İntikal Eder?

Türk Medeni Kanunu’nun 599. maddesi uyarınca mirasçılar, miras bırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar. Kanunda öngörülen ayırık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, miras bırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer mal varlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve miras bırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.

Madde metninden de anlaşılacağı üzere mirasçılar; miras bırakanın ölümü ile birlikte, **herhangi bir işlem yapmalarına ya da mirası kabul ettiklerine ilişkin bir beyanda bulunmalarına gerek olmaksızın, mirası bir bütün olarak, kendiliğinden kazanırlar**. Bunun için miras bırakanın ölümünden haberdar olmaları da gerekli değildir. Zira ana kural mirasçıların mirası “kabul ettikleri”dir; istisna ise mirası reddetmeleridir. Mirası reddetmek isteyen mirasçılar, miras bırakanın ölümünden itibaren 3 ay içinde (vasiyetname ile atanmış mirasçılar ise vasiyetnameden haberdar olmalarını takiben 3 ay içinde) mirası reddettiklerini Sulh Hukuk Mahkemesi’ne bildirmelidir.

3- Kişinin Hayattayken Mirası ile ilgili Tasarrufta Bulunması Mümkün Müdür?

Kişiler, henüz hayattayken **“ölüme bağlı tasarruflar”** ile mal varlığına konu değerler üzerinde tasarruf edebilirler.

Ölüme bağlı tasarruflar, “vasiyetname” ve “miras sözleşmesi” olmak üzere iki türdür. Buna göre herkes, yaşarken ölümü halinde mal varlığı değerlerinin kimlere ve hangi oranda intikal edeceğini bir miras sözleşmesi ya da vasiyetname marifetiyle kararlaştırabilir. **Miras bırakanın yaşarken yapacağı ölüme bağlı tasarruflarda tek koşul, saklı pay sahibi mirasçılarının saklı paylarına halel getirmemektir.**²

Ölüme bağlı tasarrufların, kanunda öngörülen **şekil şartlarına uygun şekilde yapılması** bir zorunluluk ve geçerlilik şartıdır. Başka bir deyişle kanunda emredilen şekle bağlı olmadan yapılan bir vasiyetname ya da miras sözleşmesi, miras bırakanın gerçek iradesini yansıtsa bile geçerli olmayacaktır.

4- Vasiyetname Ne Şekilde Yapılabilir? Geçerli Olması için Nelere Dikkat Etmek Gerekir?

Vasiyetname, **resmî şekilde** veya **miras bırakanın el yazısı ile** ya da **sözlü olarak** yapılabilir.

El yazılı vasiyetnamelerin, yapıldığı yıl, ay ve gün gösterilerek başından sonuna kadar miras bırakanın el yazısıyla yazılmış ve imzalanmış olması zorunludur. El yazılı vasiyetname, saklanmak üzere açık veya kapalı olarak notere, sulh hâkimine veya yetkili memura bırakılabilir.

Sözlü vasiyetnameler ise ancak istisnai durumlarda, örneğin yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık, savaş gibi olağanüstü durumlarda yapılabilir. Sözlü vasiyetname istisnai olduğu için, şayet

² Saklı pay sahibi mirasçılar; miras bırakanın sağ kalan eşi, anne ve babası ile alt soyudur.

miras bırakan için sonradan diğer şekillerde vasiyetname yapma olanağı doğarsa, bu tarihin üzerinden bir ay geçince sözlü vasiyet kendiliğinden hükümden düşecektir.

Resmî vasiyetname ise iki tanığın katılmasıyla resmî memur tarafından düzenlenir. Resmî memur, sulh hâkimi, noter veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş diğer bir görevli olabilir. Uygulamada resmi vasiyetnameler genellikle noter huzurunda düzenlenmektedir.

5- Miras Sözleşmesi Ne Şekilde Yapılabilir? Geçerli Olması İçin Nelere Dikkat Etmek Gerekir?

Bir diğer ölüme bağlı tasarruf olan miras sözleşmesi; **resmî vasiyetname şeklinde** düzenlenmek zorundadır. Sözleşmenin tarafları, arzularını resmî memura aynı zamanda bildirirler ve düzenlenen sözleşmeyi memurun ve iki tanığın önünde imzalarlar. Pratikte resmi memurun karşılığı olarak miras sözleşmeleri noter nezdinde yapılmaktadır.

6- Vasiyetname ile Kendisine Miras Bırakılan Kişiler Mirası Otomatik Olarak Kazanır mı?

Miras bırakanın ölümünden sonra ele geçen her türlü vasiyetnamenin, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın hemen sulh hâkimine teslim edilmesi zorunludur. Önemle belirtmek gerekir ki uygulamada vasiyetname, kendiliğinden infaz edilmez. Vasiyetnamenin sulh hâkimine teslim edilmesi ile birlikte sulh hâkimince vasiyetname açılır. Bu süreç, uygulamada “vasiyetnamenin açılması” davası ile olur. Şayet noter kanalıyla yapılmış resmi bir vasiyetname söz konusuysa, kişinin ölümü ile birlikte noter tarafından otomatik olarak bu vasiyetnamenin varlığı ilgili sulh hâkimine bildirilir ve dava kendiliğinden açılmış olur. Mirasçıların ayrıca bir şey yapmasına gerek yoktur. Ancak eğer mirasçılar örneğin miras bırakanın evinde, arabasında, noter nezdinde yapılmamış el yazılı bir vasiyetname bulurlarsa, bu vasiyetnamenin de derhal sulh hakimine bildirilmesi gerekir. Burada da aynı süreç geçerli olur, sulh hakimine bildirilmeyle birlikte vasiyetnamenin açılması davası ortaya çıkmış olur.

Burada sulh hâkiminin görevi; vasiyetnameyi açmak, okumak ve ilgililerine tebliğ etmektir. Bunun dışında sulh hâkimi, vasiyetnamenin yerine getirilmesi yönünde bir karar veremez. **Örneğin açılmasına karar verilen bir vasiyetnamede bir kişiye bir taşınmaz bırakılmışsa, kendisine taşınmaz bırakılan kişi doğrudan tapu müdürlüğüne gidip bu taşınmazı edinemez.** Vasiyetname usulüne uygun açıldıktan sonra vasiyet alacaklılarının ayrıca vasiyetnamenin uygulanması için “**vasiyetnamenin tenfizi**” davası açmaları gerekir. Vasiyetnamede yazılı hususlar, ancak tenfiz davasının sonucunda icra edilebilir hale gelir. Başka bir deyişle vasiyetnamenin tenfizi, miras bırakanın vasiyetinde belirlediği hükümlerin, talimatların veya arzuların mahkeme kararı ile resmi olarak yerine getirilmesi sürecidir. Örneğin, miras bırakanın vasiyetinde belirli bir malın belirli bir kişiye bırakılması talimatı varsa, tenfiz süreci bu talimatın gerçekleşmesini, yani malın yasal olarak ilgili kişiye devredilmesini sağlar. Vasiyetnamenin tenfizi davası, Asliye Hukuk Mahkemesi’nde açılır.

7- Dijital Miras Nedir?

Dijital miras kavramı, teknolojiye yaşanan gelişmelere bağlı olarak pek çok dijital varlığın ortaya çıkmasıyla birlikte son dönemde adından sıkça söz ettiren bir kavramdır. Dijital mirasın kanunumuzda henüz bir tanımı yoktur. Ancak yerel ve uluslararası öğretide çeşitli tanımlar mevcuttur. En genel şekilde dijital miras; “**miras bırakanın internet ortamındaki hesaplarının ve verilerinin tümü**” biçiminde tanımlanabilir.³

³ DİJİTAL MİRAS” - ALMAN FEDERAL MAHKEMESİ’NİN “FACEBOOK” KARARI ÜZERİNE BİR İNCELEME, Çiğdem İLERİ, TBB Dergisi 2020 (146), (Eserde atf yapılan kaynak: J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: Staudinger BGB - Buch 5: Erbrecht, 17. Baskı 2017, BGB §1922 N. 594.)

Uygulamada ve öğretide dijital mirasın içeriğine dahil edilen varlıklar şunlardır: **Telif hakları, web sitelerindeki haklar ve alanlar (domain), miras bırakanın taraf olduğu, internetin kullanımına ilişkin kurulan tüm sözleşme ilişkileri, e-posta hizmetlerine, internet portallarına, sosyal ağlara erişime ilişkin yapılan tüm sözleşmeler, e-posta hesapları ve bu hesaplarda yer alan içerikler, bilgisayar ve tabletlere kaydedilen fotoğraflar, notlar ve diğer veriler, sosyal ve dijital medya ağlarındaki hesaplar (Netflix, Spotify, YouTube, Instagram, Exxen, Facebook, StoryTell, Watpad, Kindle vb.), Cloud (bulut) depolama ortamlarındaki veriler (Apple iCloud, Google Drive vb.), internetteki kullanıcı hesapları, jetonlar ve kripto paralar, elektronik banka kartları; Instagram gibi sosyal medya ve bulut hizmetlerinde yayınlanan fotoğraf albümleri...**

8- Ölen Bir Kişinin Sosyal ve Dijital Medya Hesapları Mirasçılara İntikal Eder mi?

Günümüzde sosyal medya uygulamaları, kişilerin iletişim için en çok tercih ettikleri mecralar olmuştur. Buna göre ileri yaştaki kimseler dahi Messenger, Instagram gibi uygulamalardan yazışmakta, birbirleriyle haberleşmektedir.

Sosyal ve dijital medya hesaplarının intikal etmesi meselesi, esasen bir *kullanıcı sözleşmesinin* intikalidir.

Eğer hesap gelir elde etme amacı ile kullanılmayan, sadece iletişim için kullanılan bir hesapsa; bu hesaptaki veriler Türk Medeni Kanunu'nun 653. maddesi uyarınca, tıpkı mektuplar, madalyalar, diplomalar gibi mali değeri bulunmayan eşyalarda olduğu üzere **"aile için özel anı değerinde eşya"** olarak değerlendirilebilecektir. Bu durumda bu hesaplar, mirasçılardan birinin karşı çıkması hâlinde satılamaz. Mirasçılar arasında anlaşmazlık çıkarsa sulh hâkimi, bu eşyanın mirasçılardan birine özgülenmesine ya da satılmasına karar verebilir. **Ancak bu durumda mirasçılar hesabı aktif bir şekilde kullanma hakkını elde edemezler; sadece içeriğine ulaşma hakkına sahip olurlar.**

4

Eğer söz konusu hesap malî bir değer içeriyorsa (örneğin çok takipçili ve reklam alan bir Instagram hesabı ise) bu hesaplar Türk Medeni Kanunu'nun 599. maddesi gereğince ölümle birlikte mirasçılara intikal ederler.

Karma nitelikte (hem iletişim için kullanılan hem de mali değeri bulunan) bir hesap var ise; bu hesapların ekonomik bir değer teşkil eden kısımları Türk Medeni Kanunu md. 599 gereği mirasçılara intikal edeceği; ekonomik değer teşkil etmeyen kısımlarının ise Türk Medeni Kanunu md. 653 gereği **"özel anı değeri bulunan eşya"** kabul edilerek mirasçılardan birine özgülenebileceği değerlendirilmektedir.

9- Kişi, Hayattayken Sosyal Medya Hesabının ya da E-Posta Hesabının Bir ya da Birkaç Kişiyeye Kalmasını Vasiyet Edebilir mi? Böyle Bir Tasarruf Geçerli Olur mu?

Kişi hayattayken sosyal medya ya da e-posta hesaplarına ölümünden sonra ne olacağı ile ilgili bir seçim yapmış ve ilgili uygulamaya kaydetmiş olabilir. Örneğin ilgili mecranın ayarlar ya da seçenekler bölümünden öldükten sonra hesabının kime kalacağını seçebilir. Böyle bir seçim özünde bir **"ölüme bağlı tasarruf"** iradesidir. Ancak Türk Hukuku'na göre bir ölüme bağlı tasarrufun geçerli olması, sıkı şekil şartlarına tabidir. (Bkz. Soru 3) Dolayısıyla uygulama üzerinden elektronik olarak kaydedilen bu beyan, Türk Hukuku açısından geçerli olmayacaktır. **Böyle bir hükmün geçerli olması için kişinin bunu geçerli şekil şartlarına uygun bir vasiyetnameye ya da miras sözleşmesine konu etmesi gerekmektedir.** Ayrıca böyle bir durumda geçerli bir vasiyetnameden ya da miras sözleşmesinden bahsedebilmek için kişinin miras sözleşmesi ya da vasiyetname yapmaya ehil olması, yani ayırt etme gücüne sahip olması, vasiyetname için 15 yaşından, miras sözleşmesi için ise 18 yaşından büyük olması şarttır.

Sosyal ve dijital medya kullanıcı sözleşmelerine konulan “öldükten sonra hesabın devredilemeyeceği” yönündeki hükümler, Türk Hukuku’na göre “genel işlem şartı” olup geçersizdir.

10- Kripto Varlık Nedir?

Sermaye Piyasaları Kanunu’ndaki tanımına göre kripto varlıklar: “**Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıkları**” ifade eder. Kripto varlıklar, blok zinciri teknolojisine dayanan, dijital ve merkeziyetsiz bir para birimidir. Bir merkez bankası, kamu kurumu ya da geleneksel bankalar tarafından değil; blok zincir (blockchain) adı verilen dağıtık bir sistem üzerinden, katılımcılar tarafından işletilirler. Kripto varlıklar; değişim, yatırım ya da bir mal ya da hizmete erişim amacıyla kullanılabilirler.

Kripto varlıklar, kendi içinde üçe ayrılabilir. Bunlar, ödeme jetonları (payment tokens), menkul kıymet jetonları (investment tokens) ve hizmet jetonlarıdır (utility tokens). Ödeme jetonları, mal veya hizmet alımında ya da para transferlerinde değişim aracı olarak kullanılırlar. *Bitcoin, Ether, Litecoin, XRP, Libra* gibi kripto paralar buraya dâhildir. Menkul kıymet jetonları, sahibine alacak hakkı sağlarlar ve yatırım aracı olarak kullanılabilirler. Meselâ, *Bankera* bu kapsamdadır. Hizmet jetonları ise, blok zincire dayalı bir altyapı sayesinde mal veya hizmete dijital erişim imkânı sunarlar.⁴

11- Kripto Varlıklar Mirasçılara İntikal Eder mi? İntikal Şartları Nelerdir?

Kripto paralar da ekonomik değer taşıyan bir gayri maddi değer olarak, Türk Medeni Kanunu’nun 599. maddesi gereğince kişinin ölümüyle birlikte mirasçılara intikal edecektir.

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen bir özeldede, kripto varlıkların ekonomik değer taşıdığı, bu itibarla mirasa konu edilebileceği, dolayısıyla veraset intikal vergisinin de konusu kapsamında değerlendirilebileceği mütalaa edilmiştir.

Kripto varlıkların mirasçılara intikali işlemleri, bu varlıkların saklandığı platforma veya cüzdana bağlı olarak değişkenlik gösterir. **Miras bırakan şayet kripto varlıklarını merkezi bir kripto para borsasındaki hesabında muhafaza ediyorsa (her borsa bakımından istenen evraklar ve süreç değişkenlik göstermekle birlikte); mirasçılar temel olarak ilgili borsaya mirasçılığını tespit eden veraset ilamı, ölüm belgesi gibi evraklarla başvurmalıdır. Kripto paralar şayet kişiye ait özel cüzdanlarda (soğuk cüzdan, sıcak cüzdan gibi) muhafaza ediliyorsa, bu durumda bu cüzdanlara erişim için gerekli özel anahtar ve şifrenin mirasçılar tarafından bilinmesi gerekir.**

Kripto paraların terekenin hesabında dikkate alınabilmesi için, miras bırakanın ne kadar kripto paraya sahip olduğunun kesin olarak bilinmesi ve bu paralar üzerinde tasarruf edebilmek için gerekli olan şifrelerin mirasçılar tarafından erişilebilir olması gerekir. Aksi takdirde kripto paralar miras bırakanın malvarlığında olmasına rağmen, varlığı ve miktarı tespit edilemeyeceğinden terekenin hesabında dikkate alınamaz. **Bu nedenle müstakbel miras bırakan, mirasçılarının ölümünden sonra kripto paralarının varlığını öğrenme olanağı sağlamalıdır.** (Aksi takdirde mirasçılarının terekenin tespiti davası açması gerekebilir.)

⁴ Nft (Değiştirilemeyen Jeton) Sanat Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi *Inheritance Of Nft (Non-Fungible Tokens) Artworks*, Doç. Dr. Mehmet Akçaal, *Tbb Dergisi*, 2022 (159).

12- Kripto Varlıklarını Miras Bırakmak İsteyen ya da Belirli Kişilere Ait Olması İçin Vasiyetnameye Konu Etmek İsteyen Kişi Nelere Dikkat Etmelidir?

Kripto para cüzdanına erişmek için kullanılan anahtar kelime ya da özel anahtara sahip olan herkes kripto paralar üzerinde tasarrufta bulunabilir. Bu nedenle mirasçıların kripto paralara erişim bilgilerine **güvenli bir şekilde ulaşması** sağlanmalıdır. Aksi takdirde yetkisiz kişilerin bu bilgileri kendi lehlerine kötüye kullanmaları ve kripto paraları kendi adreslerine ya da üçüncü şahısların adreslerine aktarmaları söz konusu olabilir.⁵

Kripto paralar, *gözetimli (custodial)* veya *gözetimsiz (non- custodial)* cüzdanlarda saklanabilir.

Gözetimli cüzdan (custodial wallet) bir kripto para platformu tarafından yönetiliyorsa, müstakbel miras bırakanın kripto paralarına yalnızca finansal araçlar erişebilir. Ölümle birlikte mirasçılar, söz konusu sözleşme ilişkisinde miras bırakanın yerine geçer ve neticede sözleşmeden doğan bilgi talep etme hakkına sahip olurlar.⁶ Bu bağlamda tedbirli ve dikkatli miras bırakan, mirasçılarının, kripto para platformu ile olan sözleşme ilişkisi hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamalıdır.⁷

Miras bırakanın gözetimsiz (non-custodial) cüzdan kullanması halinde mirasçılarının gerekli bilgileri alabilmeleri için başvurabilecekleri hiçbir platform ya da otorite yoktur. Bu nedenle miras bırakanın buna ilişkin bilgileri müstakbel mirasçılarının erişimine açması, başka bir deyişle *“bilmelerine olanak tanınması”* zorunludur.

Müstakbel miras bırakan, mirasçılarının özellikle gözetimsiz (non-custodial) cüzdana (PIN ya da şifre dahil) veya anahtar kelimeye erişimini sağlamalıdır. Bunu pratikte yapmanın çeşitli yolları vardır. Miras bırakana öncelikle, mevcut kripto paraların ve cüzdanların kayıtlarına (kripto varlık envanterine) ek olarak, **cüzdan PIN ya da şifre bilgisinin ve anahtar kelimenin muhafaza edildiği yerin bilgisini de içeren bir kripto erişim planı oluşturması** önerilir.

Bu durumda, vasiyetname içerisinde **şifrelere yer verilmeksizin sadece kripto erişim planının nerede bulunacağı, kimler tarafından erişilmesinin istendiği** belirtilebilir. Ayrıca vasiyetnameye kripto varlıklara özel bir ek hazırlanıp, bu eke yalnızca belirli mirasçılarının erişilmesi yönünde vasiyetnameye hüküm konulabilir.

Miras bırakan, kripto para platformlarına erişim için hizmet sağlayıcıyla yaptığı sözleşmede dijital verilerinin mirasçılarla paylaşılmasına yönelik hükümlere yer verebilir. Buna ilaveten uygulamada çeşitli şifre saklama yazılımlarının kullanımı da yaygındır. Örneğin 1Password, LastPass, Bitwarden gibi yazılımlar, çeşitli uygulamalarda kullandığınız şifrelerinizi güvenli saklamaya izin veren yazılımlardır. Bu yazılımlar vasıtasıyla, ölüm halinde bu şifrelere kimin ya da kimlerin erişebileceği belirlenebilir. Miras bırakan bu yazılımlarda, bu yöndeki iradesini çoğunlukla elektronik bir form üzerinde açıklar. Ölümle ilgili tasarrufların sıkı şekil kurallarına tabi olduğu düşünüldüğünde, bu gibi elektronik ortamda ya da yazılım içinde yapılan irade beyanları her zaman “geçersizlik” iddiası ile karşılaşılabılır. **Bu sebeple kripto varlıklarını sağlığında mirasçılarına paylaşmak isteyen müstakbel miras**

⁵ Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler, Gamze Turan Başara, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi – İnühfd 14(1): 15-30 (2023).

⁶ Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler, Gamze Turan Başara, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi – İnühfd 14(1): 15-30 (2023) (Eserde atf yapılan kaynaklar: KÜNZLE, Hans Rainar: “Auskunftspflichten gegenüber Erben”, successio, (4), 2012, s.256. BREITSCHMID, Peter/MATT, Isabel: “Informationsansprüche der Erben und ihre Durchsetzung”, successio, (2), 2010, s.92)

⁷ Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler, Gamze Turan Başara, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi – İnühfd 14(1): 15-30 (2023)

birakan; bunlara ait şifreleri bırakırken de şekil kurallarına uygun şekilde bir vasiyetname ya da miras sözleşmesine konu etmelidir ki herhangi bir geçersizlik iddiası ile karşılaşılmasın.

Miras bırakan, bir güvenlik önlemi olarak yapacağı vasiyetnamenin içeriğinde, yalnızca kripto erişim planının ya da şifrelerin muhafaza edildiği yeri belirtmeli, ancak özel anahtar ya da anahtar kelime gibi erişim bilgileri kesinlikle belirtmemelidir. *(Yukarıda da bahsettiğimiz üzere miras bırakan bunu, vasiyetnameye kripto varlıklara özel bir ek hazırlayıp, bu eke yalnızca belirli mirasçıların erişmesi yönünde vasiyetnameye hüküm koyarak da gerçekleştirebilir.)* Aksi takdirde tecrübeli bir mirasçı, vasiyeti yerine getirme görevlisi, vasiyet alacaklısı ve hatta üçüncü bir kişi, vasiyetname açıldıktan sonra kripto paraları ele geçirebilir ya da kullanıcılarının kim olduğunun tespit edilemeyeceği başka bir adrese aktarabilir.⁸ Finansal aracı olmadığı için mirasçıların cüzdana erişimi kontrol edilemez ya da geri alınamaz.

Miras bırakanın kripto varlıklarına ilişkin erişim planını ve şifreleri bir banka kasasında saklaması halinde ise daha kontrollü bir durum oluşturulabilir. Banka kasalarının içeriğinde bulunanlar, kasa sahibinin ölümünden sonra sulh hakimi tarafından yapılacak tespit hariç, ancak vergi dairesince görevlendirilmiş yetkili bir memuru nezdinde açılır ve tespit edilir. Bu tespit neticesinde kasadan çıkan varlıklar tutanak altına alınır. Bu durumda, kripto paraların nerede tutulduğuna ilişkin ya da hesabın varlığına ilişkin tespit yapılmış olur ve daha güvenli ilerlemek mümkün olabilir. Kişinin sağlığında bir vasiyet bırakıp banka kasasındaki hangi bilgilere/varlıklara kimin erişeceğini kararlaştırması ise burada hayati öneme sahip olacaktır; aksi takdirde bu bilgilere/varlıklara tüm mirasçılar erişebilecektir.

Öte yandan mirasçılar, Türk Medeni Kanunu’nun 589. maddesi uyarınca, terekenin tespiti için Sulh Hukuk Mahkemesi’ne başvurarak “*terekenin tespiti*” talebinde bulunabilir. Bu dava türü, kripto varlıkları varlığını tespit etmek için başvurulabilecek bir yoldur. Bu durumda Mahkeme, teknik olarak bu varlıkların bulunabilmesi için bilirkişi incelemesi yaptırabilir, ölenin bilgisayar, hard disk gibi dijital varlıklarını inceleyerek tereke içindeki kripto varlıkların tespitini olanaklı kılabilir.

Unutulmamalıdır ki mirasçının kripto paralara yetkisiz erişimi, Türk Medeni Kanunu’nun 610/II. maddesi uyarınca mirası ret hakkını düşürür. Zira tereke üzerinde bir tasarruf işlemi gerçekleşmiş olur. (Yani mirasçı, bu hareketiyle örtülü olarak mirası kabul ettiğini göstermiş olur.)

13- Miras Bırakanın Kripto Varlıklarına Yetkisiz Erişim Sağlanması Halinde Mirasçıların Hakları Nelerdir?

Diğer mirasçılar miras bırakanın terekesinde kripto paraların bulunduğundan haberdar olduğu sürece, söz konusu mirasçıya karşı miras sebebiyle istihkak davası (Türk Medeni Kanunu m.637) ve paylaşma davası (Türk Medeni Kanunu m.642) açabilirler. Yukarıda bahsettiğimiz gibi kripto paraların varlığının tespiti için ya miras bırakan açıkça bunların varlığını işaret etmelidir; ya da mirasçılar terekenin tespiti davası açarak bu varlıkları tespit ettirmelidir.

Diğer taraftan özel anahtar ya da anahtar kelime bilgisine ulaşan vasiyet alacaklısı (yani vasiyetname ile kendisine miras bırakılan kimse) kripto paralar üzerinde doğrudan tasarruf etme yetkisine sahip olur ve böylece kripto paraları kendi adresine aktarabilir. Bu durumda saklı paylı mirasçılar, saklı paylarının ihlali halinde, Türk Medeni Kanunu’nun 519 ve 604. maddelerine dayanarak vasiyet alacaklısının adresine aktarılmış olan kripto paraların tenkisini ve geri verilmesini talep edebilirler.

⁸ Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler, Gamze Turan Başara, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi – İnühfd 14(1): 15-30 (2023)

Son olarak, müstakbel miras bırakana, malvarlığında bulunan kripto paralar ve bunlara erişim konusunda mirasçılara yardımcı olmak üzere, kripto para konusunda bilgi sahibi olan bir vasiyeti yerine getirme görevlisi ataması önerilebilir.⁹

14- Değiştirilemeyen Jetonlar (NFT) Mirasçılara İntikal Eder mi?

Değiştirilemeyen jetonlar, öğretiyeye göre “*eser niteliği taşıyan*” ve “*eser niteliği taşımayan*” olarak ikiye ayrılabilir.

Şayet değiştirilemeyen jetonlar sahibinin özelliklerini taşıyorsa ve “*sanat eseri*” kapsamında değerlendirilebiliyorsa; bunların intikali fikri ve sınai hakların intikali gibi düşünülecektir. Bu durumda eser sahibinin mali hakları mirasçılara geçerken, manevi haklar intikal etmeyecektir.

Eser niteliği taşımayan değiştirilemeyen jetonların ise, Türk Medeni Kanunu’nun 599. maddesi gereğince bir ekonomik değer ihtiva etmesi sebebiyle mirasçılara intikali gerektiği değerlendirilmektedir.

Değiştirilemeyen jetonlar da ölüme bağlı tasarruflara (vasiyetname, miras sözleşmesi) konu edilebilir; ancak bunun için kanunda aranan sıkı şekil şartlarına uyulmuş olması gerekir. Aksi takdirde, yapılan ölüme bağlı tasarruf hüküm ve sonuç doğurmaz.¹⁰

15- Miras Bırakanın Bilgisayar, Tablet, USB gibi Donanımlarında Yer Alan Fotoğraf ve Veriler Mirasçılara İntikal Eder mi?

Ölen kişinin bilgisayar, tablet, USB gibi donanımlarında yer alan fotoğraf ve veriler, ticari olmadıkları sürece TMK. md. 653 kapsamında “*özel anı değeri olan*” eşya olarak kabul edilmelidir. Bu bilgilerin ticari değer ihtiva etmesi halinde ise ekonomik varlık olarak terekeye intikali söz konusu olmalıdır. Yine bunlar da geçerli şekil şartlarına uyulmak suretiyle ölüme bağlı tasarruflara konu edilebilirler.

Avukat Ayşenur Demirtürk
Gültekin Hukuk Bürosu

⁹ Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler, Gamze Turan Başara, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi – İnühfd 14(1): 15-30 (2023)

¹⁰ Nft (Değiştirilemeyen Jeton) Sanat Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi Inheritance Of Nft (Non-Fungible Tokens) Artworks, Doç. Dr. Mehmet Akçaal, Tbb Dergisi, 2022 (159).